

Introducere

1. Actualitatea și oportunitatea temei

Statul bunăstării a fost, este și va fi un subiect important în contextul permanent al schimbărilor economice, sociale, politice sau geopolitice. Acum, mai mult decât oricând este necesară o definiție a acestui concept care a trecut de-a lungul timpului prin mai multe stadii de dezvoltare, începând cu abordările teoretice specifice începutului de secol XX și ajungând la o deplină maturitate prin necesitatea unei abordări mai concrete, mai aplicate la realitățile vieții cotidiene.

Pentru noi a fost o provocare abordarea acestui concept din cele două perspective: una economică, fundamentată pe principiile organizării economice a statului, iar cealaltă sociologică, cu ușoare accente pe analiza comportamentelor individuale specifice acestui început de mileniu. Totodată, plasarea celor două perspective în contextul schimbărilor geopolitice actuale și a unei Europe din ce în ce mai aplicată pe fixarea și atingerea unor obiective tangibile are menirea să ne creeze acea provocare necesară și suficientă de a încerca să re-definim acest nou stat al bunăstării, în contextul în care recente crize economice, Brexit-ul și dinamica proceselor geopolitice impun măsuri ferme pentru asigurarea sistemelor de bază necesare în asigurarea bunăstării cetățenilor europeni. Mai mult, în contextul în care Europa are o limitare temporală în a asigura standardizarea dimensiunilor operaționale a ceea ce vom numi un nou stat al bunăstării europene, necesară pentru Uniunea Europeană obligată să facă față unor provocări majore din perspectiva competitivității la nivel global.

Un alt argument pentru această abordare, este constituit de faptul că astăzi, mai mult ca oricând, Europa și întreaga lume este în pragul unui colaps al resurselor, colaps care ne determină să credem că nu poate fi depășit decât printr-o nouă abordare, mai pragmatică, mai adaptată acestei lumi din ce în ce mai globalizate.

Nu în ultimul rând, am dorit să propunem o altă paradigmă de abordare a bunăstării europene: o paradigmă în care aplicarea principiilor bioeconomiei va avea darul să creeze alte standarde în aprecierea parametrilor de calitate a vieții. Astăzi, instituțiile europene încearcă să răspundă unor noi cerințe referitoare la aspecte care țin de sistemul de educație, sistemul de

sănătate confruntat cu probleme din ce în ce mai mari, a sistemului de pensii care devine din ce în ce mai presat de accentuarea scăderilor demografice, a sistemelor de protecție socială aflate în permanentă concurență cu normele de guvernare economică specifice unor economii care vor trebui să devină tot mai competitive. Totodată, am încercat să definim și ce înseamnă pentru România construcția acestui stat al bunăstării europene, în contextul în care din ce în ce mai mulți români nu reușesc să întrevadă „luminița de la capătul tunelului” la care visează de peste 25 de ani.

2. Prezentarea capitolelor

Primul capitol se concentrează pe definirea metodologiilor utilizate în abordarea unificată din perspectiva celor două științe sociale a statului bunăstării și în mod special a găsirii metodelor, tehnicilor și instrumentelor necesare pentru definirea și urmărirea dezvoltării acestui nou stat al bunăstării europene. Într-o lume tot mai dinamică, tot mai digitalizată se impune și încercarea de a depăși metodologiile clasice de analiză a faptelor și fenomenelor socio-economice. Totodată, unul dintre obiectivele acestui prim capitol a fost și acela de a încerca o unificare metodologică între reprezentanții celor două științe sociale, care nu de puține ori, au refuzat dialogul științific. Ca sociolog și psiholog am dorit să încerc să contribui la acest demers de unificare a limbajului celor două științe în definirea statului bunăstării în complexitatea sa multi-dimensională. O abordare metodologică nouă a acestei noi accepțiuni a statului bunăstării europene, necesită și o altă abordare metodologică în care punctele de vedere nu mai sunt poziționate în contradicție, ci dimpotrivă, într-o perfectă convergență metodologică.

Al doilea capitol și-a propus să abordeze dintr-o triplă perspectivă devenirea europeană: din perspectiva dezvoltării economice ca și fundament al actului ei constitutiv, din perspectiva dezvoltării sociale privită ca mecanism de maturizare a construcției europene, ambele completate de perspectiva instituțională, cea care a reușit să transforme Uniunea Europeană în ceea ce va urma ea să devină: locul în care respectarea principiului unitate în diversitate se va regăsi într-un nou context, cel al bunăstării europene. La nivelul acestui capitol am încercat să aducem acele clarificări referitoare la problematica suveranității statelor membre ale Uniunii Europene. Am considerat necesare aceste clarificări, cu atât mai mult cu cât, în societatea românească - în mod special – dar și în mentalul est-european există anumite false credințe referitoare la așa-numita

„colonizare” a estului european de către țările vestice. Conform acestor false credințe, doar cei de la Bruxelles sau Strasbourg „ne decid soarta”, noi fiind în imposibilitatea de a decide care este „calea noastră de dezvoltare”. Am încercat să aduc toate argumentele în favoarea suveranității fiecărui stat membru - inclusiv al României – suveranitate care prin respectarea regulilor și normelor simetric alcătuite pe principiile dezbaterii, a proporționalității și subsidiarității ne pot conduce la recâștigarea încrederii noastre în capacitatea noastră de a „sta la aceeași masă”, pe picior de egalitate, cu toate celelalte state membre. Noi am uitat că unul dintre cei care au promovat idealurile și principiile de astăzi ale Uniunii Europene a fost marele diplomat român Nicolae Titulescu, și care atunci, în perioada interbelică a avut capacitatea de a demonstra că în ceea ce privește suveranitatea și soarta unei națiuni afirma că „soarta este pretextul celor slabi, și opera celor puternici”. Astăzi, acest îndemn a devenit mai necesar ca niciodată. Prin argumentele pe care am încercat să le aduc, am avut în intenție să ne reamintim lecția de demnitate pe care astăzi trebuie să o afirmăm atât în politica internă, cât mai ales în cea externă. Analiza documentelor fundamentale ale Uniunii Europene – Carta Europeană, Tratatul Uniunii Europene și mai ales Tratatul de funcționare al Uniunii Europene – ne îndreptățesc să avem un nou mod de abordare în raport cu Consiliul Europei și cu Parlamentul European, un mod de abordare mai temerar, capabil să propună pe agenda europeană problemele noastre și împreună, prin comunicare, să găsim acele soluții capabile prin rezonabilitatea lor să ne poziționeze ca pol de stabilitate și creștere în partea de est a Europei.

Cel de-al treilea capitol, fundamentat pe principiile suveranității încearcă să definească dintr-o perspectivă modernă și perfect adaptată realităților actuale necesitatea implementării strategiei Europa 2020, privită ca etapă de dezvoltare a bunăstării europene, ca și condiție pentru dezvoltarea unui nou stat al bunăstării capabil să reducă decalajele economice între est și vest, între țările cu competitivitate crescută și cele aflate în dificultate financiară. De asemenea, am încercat să realizez o radiografie a modului și locului în care astăzi România se poziționează în raport cu celelalte state membre în contextul agendei Europa 2020. Practic, această radiografie a dorit să pregătească cel de-al patrulea capitol, cel în care fructificarea punctelor forte ale României, ne pot poziționa într-o poziție privilegiată la nivel european.

Capitolul IV a dorit să aducă în prim-plan punctele forte pe care România le deține la nivel european, nu doar din perspectiva faptului că suntem a șaptea țară europeană ca mărime și

potențial, ci mai degrabă ca posibilitate de definire a oportunităților de care dispunem pentru a consolida această poziție în următorii ani.

La nivelul acestui capitol am dorit să atragem atenția supra unui domeniu foarte puțin abordat în corelație cu statul bunăstării: bioeconomia. Nuanțarea bunăstării europene prin prisma principiilor bioeconomiei, al cărei fondator este ilustrul economist de origine română Nicolas Georgescu-Roegen. Deși criticat la vremea sa sau mai degrabă ignorat de către adepții consumerismului, opera lui Nicolas Georgescu-Roegen, ca întemeietor al bioeconomiei, se dovedește astăzi mai mult decât actuală. Prin forța argumentelor sale, prezentate acum mai bine de o jumătate de secol, aproape ne este teamă – ca și români - să recunoaștem că principiile enunțate de savantul român, devenite o realitate crudă pentru întreaga omenire - și în mod special pentru Europa - au acoperit de fapt întreaga problematică a obiectivelor prezentate în strategia Europa 2020. Dacă începutul secolului al XX-lea a fost marcat de către opera lui Grigore Antipa care în lucrările sale a abordat cu o seriozitate și rigoare deplină problematica economiei naturii, după 50 de ani, Nicolas Georgescu-Roegen a definit ca știință bioeconomia, o ramură a economiei centrată pe problematica resurselor energetice alternative, a poluării mediului înconjurător, a hranei și nu în ultimul rând – dar poate cel mai important – a dezvoltării sustenabile a spațiului european. Acesta este motivul pentru care astăzi, la 110 ani de la nașterea ilustrului economist de origine română Nicolas Georgescu-Roegen considerăm că trebuie să îi aducem un omagiu, mai mult decât convenit, prin dedicarea unui subcapitol operei și contribuției sale la întemeierea și dezvoltarea bioeconomiei ca știință.

În desfășurarea sa acest capitol vine să accentueze prioritățile dezvoltării statului bunăstării europene privit prin prisma priorităților impuse de principiile bioeconomiei, a modului în care prin respectarea acestor principii ne poziționăm în contextul agendei Europa 2020 ca și stat membru.

Pentru a exemplifica maniera prin care poate fi abordată integrat problematica bunăstării europene, definită prin finalitățile ei asupra calității vieții, am încercat să exemplificăm printr-un sumar studiu de caz, una dintre multitudinea de căi prin care Europa de maine se poate dezvolta prin utilizarea produselor disponibile capabile să răspundă principiilor economiei circulare și provocărilor impuse de dezvoltarea sistemelor informatice atât în crearea tablourilor de bord ca instrumente operaționale, cât și ca modalități superioare de monitorizare, analiză și luare a deciziilor în timp real referitor la parametrii de funcționare ai UE.

Întreaga lucrare s-a dorit a fi o deschidere a unui domeniu de cercetare foarte larg, în care problematicile economice, sociale, politice, geopolitice, dar mai ales cele referitoare la asigurarea resurselor Europei pentru generațiile următoare, sperăm noi să incite, să deschidă un amplu proces de dezbatere în lumea științifică din România.

Am încercat să acordăm rigoare întregului demers prin utilizarea cu preponderență a surselor primare – datele oferite de către sursele oficiale de la nivel european Eurostat și Directoratele de pe lângă Comisia Europeană care au solicitat realizarea studiilor și analizelor sociologice referitoare la problematica abordată – aceasta fără a însemna că nu am acordat atenția cuvenită literaturii de specialitate. De asemenea, pentru o mai mare acuratețe analitică, am utilizat SPSS ca și program specializat de realizare a analizelor, utilizarea sa fiind mai mult decât benefică mai ales în ceea ce privește definirea punctelor critice în etapele următoare din perspectiva priorităților și a mecanismelor prin care obiectivele impuse de agenda Europa 2020 le impune.

În abordarea tuturor acestor problematici avem cu toții o datorie de onoare: să continuăm printr-un mecanism de maximă rigoare științifică să ducem mai departe operele marilor cercetători români – cu curaj, demnitate și prin forța argumentelor.

Acest demers de continuare a cercetărilor pe teritoriul inter-disciplinarității, coroborat cu oportunitățile oferite de cooperarea la nivel european între cercetători, universități, insituții de cercetare sau departamente de cercetare-dezvoltare ale participanților la piața europeană sau mondială, vor putea conduce la definirea unei Europe mai inteligente, mai verzi, mai incluzive.